

Prof. Dr. Josef Opatrný
Středisko ibero-amerických studií
FF UK

Oponentský posudek diplomové práce

Sylva Vltavská, *Retorno Canario de Venezuela. El Caso de la Gomera (1940-2000)*, str. 111 rkp.

Diplomantka si vybrala jako téma své práce problematiku kanárské reemigrace z Venezuely na konkrétním případu ostrova Gomera. Vzhledem k dnešní katastrofální ekonomické a sociální situaci v tomto latinskoamerickém státě, ještě před třemi desítkami let představujícím pro řadu Latinoameričanů, ale také Evropanů zvažujících vystěhování z mateřské země lákavý cíl při hledání nového přechodného či trvalého domova, fenomén reemigrace z rozvrácené společnosti nijak nepřekvapuje a nenabízí v oblasti ekonomické a sociální žádné překvapivé možnosti výzkumu.

Vltavská se však nechtěla omezit na konstatování banálních fakt z ekonomicko-sociální sféry, a nazírá problematiku v širším kontextu. Jak sama na straně 17 napsala, odjížděla na Gomeru, aby studovala proces akulturace. Očekávala přitom, že reemigranti museli projít tímto procesem hned dvakrát, jednou při příjezdu do Venezuely, podruhé při návratu. Už po prvních rozhovorech ovšem seznala, že isleños považovali kanárskou a venezuelskou kulturu za totožné, či téměř totožné, a musela tedy hledat jiný předmět výzkumu. Nalezla ho ve zkoumání konkrétních podmínek, v nichž žili obyvatelé Gomery, kteří se rozhodli emigrovat, před svým odjezdem, počátků jejich venezuelského pobytu ve srovnání s očekáváními a nakonec motivů pro návrat. Třeba hned říci, že základní motivy se daly předem očekávat, byť Vltavská nezkoumala reemigraci posledních let, kdy se ekonomické podmínky ve Venezuele drasticky zhoršily, ale určila časovou hranici pro svůj výzkum nástup Chávezova režimu, kdy ani největší pesimisté nemohli očekávat katastrofální důsledky vlády Huga Cháveze a jeho důstojného nástupce Madura. I tak ovšem hrála stagnace venezuelského hospodářství od konce osmdesátých let kontrastující s růstem ekonomiky Gomery daného rozmachem turistického průmyslu při rozhodování isleños opustit Venezuelu nemalou roli, pro část reemigrantů však byla rozhodujícím impulsem pro návrat rostoucí zločinnost především v Caracasu.

Zajímavější a pestřejší částí diplomové práce jsou tedy ty pasáže výpovědí reemigrantů, v nichž hovořili o svých osudech a prožitcích před odchodem z Gomery, po příchodu do Venezuely a návratu na rodný ostrov. Ty pomáhají pochopit nejen migrační procesy zasahující tento ostrov, ale také sociálně ekonomické podmínky pospolitosti na Gomeře po

celé dvacáté století. V tomto ohledu je Vltavské výzkum cenným doplněním, resp. ilustrací, závěrů stávající literatury, především textů Manuela Hernándezze Gonzáleze a Manuela de la Paz, jež autorka využívala ve třetí a čtvrté kapitole diplomové práce. V nich představila v hutné a výstižné zkratce nejen dějiny Kanárských ostrovů, ale také historii emigrace z Gomery.

Pakliže bych pak chtěl být skutečně hnidopich, zpochybnil bych obrat, který použila autorka v úvodu českého abstraktu, kde napsala: „Výzkum vychází z rozhovorů s navracenými emigranty z ostrova la Gomera.“ Výraz „navracenými“ obsahuje trpnost a byl by plně na místě, pokud by byli emigranti vraceni do Španělska venezuelskými úřady. Tak tomu ovšem nebylo a emigranti se navraceli na Kanárské ostrovy z vlastní vůle, resp. pod tlakem ekonomických a sociálních poměrů ve Venezuele. Domnívám se proto, že Vltavská měla formulovat inkriminovanou větu jinak. Jako variantu jí nabízím toto znění: „Výzkum vychází z rozhovorů s reemigranty z ostrova la Gomera, kteří se navrátili do vlasti po dlouhodobém pobytu ve Venezuele.“

Už sám fakt, že tato výtka je v podstatě jediná, jíž bych diplomantce mohl adresovat, ukazuje kvalitu práce. Není jen přínosnou sondou k problematice reemigrace, byť zpracovanou na kvantitativně silně limitovaném materiálu, je napsána velmi živě a poutavě. Z textu je patrné, že Vltavská psala diplomovou práci nejen ve snaze dokončit úspěšně studium, ale s hlubokým zájmem o studovanou problematiku. Četba by proto nepochybně zaujala i čtenáře na tématu nijak neinteresaného. **I proto doporučuji práci bez jakékoli pochybnosti k obhajobě (o její úspěšnosti vůbec nepochybují) a navrhuji hodnotit jako výbornou.**

V Praze, 6. ledna 2018.

Prof. Dr. Josef Opatrný